

Základná hláskoslovná charakteristika slovenčiny

- najvyšší počet vokálov a diftongov (19) a druhý najnižší počet konsonantov (27) v rámci západoslovanských jazykov;
- 7 párov krátkych a dlhých vokalických hlások (a - á, e - é, i - í, o - ó, u - ú; l - l, r - r);
- slabikotvorné hlásky r, r̄, l, l̄ {srna - päť srn, srna, vlna, 8 vln, stlp);
- progresívna neutralizácia kvantity (k hrádzam, kráčam, piaty, o víbach, o piesňach, krásny, mŕtvy, chválím, dúfam), ktorá je špecifickým znakom slovenčiny;
- stúpavé diftongy: tri i-ové diftongy ia, ie, iu a diftong ô [úo]
- fakultatívna hláska ä s kodifikovanou výslovnosťou ä ako [e],
- slovenčina má nízku frekvenciu vokálov ä, ó, iu, é, podobne je to pri konsonantoch g, f, dz, dž, ktoré sú tiež na periférii hláskového systému
- slovenčina má tendenciu k zachovávaniu stúpajúcej sonority spoluhlások na začiatku slov; rozdielne od češtiny je v slovenčine len málo slov proti tejto tendencii a aj tie sú výpožičkami z češtiny {Ľstivý, Ľpiet', lkat'), párov, rozdiely č. rtuť - s. ortuť, č. mše - s. omša, č. jméno - s. meno, č. lvi - s. levy, č. lhát - s. luhat'

- spoluhláskové skupiny st, sp, sk sa v internacionalizmoch vyslovujú a píšú ako **šp, št, šk** (pórov, štát, šport, škandál);
- intenzívny prízvuk jev slovenčine fixovaný na prvú slabiku: POčasie BOlo TAZko PREDvídat', TVRdil, že mu Oznámi NIEčo Dôležité.

SYSTEM KRÁTKYCH SAMOHLÁSOK V SLOVENČINE A ČEŠTINE

Slovenčina

i u
e o
ä a

Čeština

i u
e o
a

DVOJHLÁSKY V SLOVENČINE A V ČEŠTINE

Slovenčina

iu
ie uo
ia

Čeština

(eu)
ou
(au)

Porovnanie konsonantického systému:

S	[	b	c	č	d	d'	→	→ ^v	f	g	h	x	j	k	l	l'	m	n	ň	p	r	-	s	š	t	t'	v	z	ž	]
Č	[	b	c	č	d	d'	-	-	f	g	h	x	j	k	l	-	m	n	ň	p	r	ř	s	š	t	t'	v	z	ž	]

Obidva jazyky používajú latinské jednoduché grafémy (*a, b, c, d* ap.), zložky (*ch, dz, dž, ia, ie, iu, ou*) a grafémy s diakritickými znakmi (*á, é, í, ý, ó, ú, ď, ě, č, š, ž*; len v slovenčine sú *ľ, ľ, ŕ, ä, ô*; len v češtine *ě, ř, ů*).

Pravidlo (zákon) o rytmickej krátení, príp. rytmický zákon

2.1.9. V kvantite samohlások sú najvýraznejšie rozdiely medzi obidvoma jazykmi v tom, že v slovenčine platí pravidlo o rytmickej krátení, to značí, že po sebe nemôžu nasledovať dve dlhé slabiky, preto sa nasledujúca slabika kráti (*posielam, kráčam, hlásim, skáčuci, žiaduci, bývam, môžu, skáču*); v češtine takéto obmedzenie nie je: *krásny – krásný, o krásach – o krásách, dáva – dává, spievanie – zpívání*. Rytmickej zákon sa pod tlakom iných rovín v niektorých prípadoch narúša (*pávi, listie, námietka, zásielka, niečí*).

D.Ú.

20. V uvedených príkladoch doplňte chýbajúce grafémy a vysvetlite rozdiely medzi češtinou a slovenčinou:

S

v..decký, ob..kt, jablká sčerviv..li, matkino ob..tie, b..žná udalosť, ob..dnávka, sýty ob..d, v..zd zakázaný, ob..ktivny posudok, hlboké záv..je, vyb..hly von, nedorozum..nie, z..zd abiturientov, ob..viť sa, uv..dom..lý, v..zenie (sa) – v..zenie

Č

v..decký, ob..kt, jablka zčerviv..la, matčino ob..tí, b..žná událost, ob..dnávka zboží, sýty ob..d, v..zd zakázan, ob..ktivní posudek, hlboké záv..je, vyb..hly ven, nedorozum..ní, v..zení